

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ПІДРУЧНИКА З ГЕОГРАФІЇ, ОРІЄНТОВАНОГО НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ТА ЗАТРЕБОВАНОЇ В МАЙБУТНЬОМУ ОСОБИСТОСТІ

В. О. Надтока

аспірант, Інститут педагогіки НАПН України,

У статті висвітлено особливості підручника географії, що буде орієнтований на формування здібностей конкурентних і затребуваних у майбутньому. Також описано особливості схеми відбору та структурування географічної інформації, що може бути використана в навчальному процесі.

Ключові слова: *підручник, географічна інформація, нестандартність, творчість, когнітивність, адаптивність.*

Постановка проблеми. Сучасна освіта, особливо загальноосвітня школа, під впливом науково-технічного прогресу та інформаційного буму вже досить таки тривалий час перебувають у стані непереривного організаційного реформування та переосмислення усталених психолого-педагогічних цінностей [20]. В останній час постійно змінюються програми, переглядаються принципи та підходи до їх побудови; під впливом сучасних суспільно-економіко-політичних реалій поступово зростає суспільна свідомість, що проявляється новим суспільним запитом до освіти, до географічної в тому числі: «створення умов для розвитку учня як суб'єкта географічного пізнання, дослідника і творця власної особистості, свідомого громадянина України і миролюбно налаштованого жителя Землі» [9].

Сучасне українське суспільство нині перебуває на порозі зміни освітніх парадигм. Розвинутий інтелект, вміння грамотно працювати із будь-якою інформацією є однією з основних характеристик людини, адаптованої до життя в сучасному суспільстві [10]. Географія як шкільний предмет містить не лише суто географічні знання, а й інтегровані з інших наук – він допомагає учневі зрозуміти картину світу та допомагає сформувати світоглядну позицію. Для того, щоб відповідати запитам суспільства в останній час було розроблено безліч різних методів та засобів навчання географії, але як зазначає М. Криловець в умовах масової загальноосвітньої школи підручник, незважаючи на появу такого конкурента, як комп'ютер, ще надовго залишиться основним засобом реалізації змісту освіти і забезпечуватиме досягнення обов'язкових результатів навчання [11], а робота з ним – основним методом навчання географії.

Сучасна освіта формує людей – засвоювачів «готових знань», а навчальний процес спрямований на накопичення певної суми знань. Багато людей

звикають до такої моделі, тому нинішня освіта виховує переважно людей-екстерналів, які не вміють працювати ні творчо, ні самостійно, особливо коли знання потребують швидкого оновлення [20].

Таким чином, зважаючи на зазначене вище, підручник є важливим елементом навчально-виховного процесу на уроках географії, тому потрібно переглядати та оновлювати не лише методи роботи з ним, а й підходи та принципи створення його моделі взагалі, що буде спрямовано на вироблення в учнів здібностей, які будуть актуальними в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень. За період розвитку шкільної географічної освіти багато вчителів, методистів та науковців цікавилися проблемами створення ефективного підручника. У витоків українського підручникотворення з географії лежали роботи: Г. Ісавої, В. Корнеєва, О. Корнеєва, Л. Круглик, О. Скураговича, А. Сиротенка, М. Топузова, П. Шищенко. В останній час найбільш цінними у даному питанні є роботи: О. Браславської, В. Бойко, Л. Булави, С. Коберника, О. Кравчук, М. Криловця, С. Міхелі, Н. Муніч, О. Надтоки, Т. Назаренко, В. Пестушко, Л. Покась, Л. Тименко, О. Топузова, Г. Уварової, А. Шуканової, В. Яценка.

Формулювання цілей статті. Мета статті – висвітлити особливості підручника географії, що буде орієнтований на формування здібностей, затребуваних у майбутньому, спробувати описати особливості схеми відбору та структурування географічної інформації, що може бути використана в навчальному процесі.

Виклад основного матеріалу. Наразі ставляться нові завдання перед сучасною шкільною освітою – виховання особистості, здатної ефективно жити і діяти у XXI столітті [5]. Зараз вже недостатньо сформувати певну базу географічних знань. У цьому контексті шкільна географічна освіта повинна, формуючи знання, розвивати здібності учнів, що будуть необхідними та конкурентними в майбутньому.

Як вважають деякі дослідники, у майбутньому будуть конкурентними та необхідними здібності, що невластиві роботам. Серед таких здібностей та якостей особливо виділяються: нестандартність (здатність діяти незвично, виходячи за межі алгоритму), творчість (здатність створювати якісно нові структури), когнітивність (здатність відбору та структурування чого-небудь за важливістю), адаптивність (здатність змінюватися та пристосовуватися до ситуації, навколишнього середовища) [8, 14, 17]. Таким чином, у підручнику з географії повинні центральною віссю проходити освітні завдання, які мають бути спрямовані на майбутнє та проявлятися в структурі, змісті й особливостях роботи з ним.

М. Фіцула вважає, що підручник – це книга, яка включає основи наукових знань з певної навчальної дисципліни відповідно до встановлених програмою цілей навчання і вимог дидактики [21]. За С. Гончаренком, підручник – це книга, в якій викладаються основи знань з певного навчального предмета на рівні сучасних досягнень науки й культури, що відповідають програмам,

завданням відповідних навчальних закладів, віковим та іншим особливостям тих, хто навчається [6]. О. Стадник зазначає, що до основних дидактичних функцій підручника можна зарахувати:

- інформаційну (є засобом фіксації тієї частини соціального досвіду, що призначена для засвоєння учнями);
- організаційно-координувальну (передбачає розгортання змісту навчальної програми, використовується для організації узгодженої інтелектуально-емоційної взаємодії вчителя та учнів, є засобом об'єднання різних навчальних засобів НМЗ);
- мотиваційну (наявність елементів, які сприяють формуванню та розвитку в учнів інтересу до предмета/курсу, розуміння важливості знань та вмінь, у тому числі з точки зору можливостей їх застосування у подальшій практичній діяльності);
- трансформаційну, або перетворюючу (передача соціального досвіду з урахуванням принципу доступності);
- процесуально-діяльнісну (включення описів методів пізнання, системи запитань і завдань різного рівня складності, практичних робіт, способів засвоєння і самостійного пошуку знань, у тому числі у вигляді інструкцій, типових планів, алгоритмів, зразків міркувань);
- контрольно-регулятивну (включення засобів підсумкового контролю навчальних досягнень у вигляді тестів), інтегровальну (встановлення міжпредметних зв'язків, надання можливості використовувати інформацію з різних джерел);
- розвивально-виховну (сприяння розвитку інтелектуальних здібностей учнів, їхніх особистісних якостей і функцій, формуванню ставлення до тих цінностей, які втілюються в навчальному матеріалі) [19].

Підручник – це особлива дидактична система, яка не тільки розкриває зміст навчання, але й є специфічною моделлю процесу навчання. Це означає, що підручник має двоєдину суть. З одного боку, для більшості учнів він є джерелом знань, носієм змісту навчання, а з іншого – засобом навчання, який володіє матеріальною формою, пов'язаною зі змістом навчання, з процесом засвоєння цього змісту [13; 16].

Виконуючи перерахований вище спектр функцій, підручник має вагоме значення у навчально-виховному процесі та одночасно є базовим, необхідним, адаптованим попередніми поколіннями набором знань із алгоритмом їх оперування. З іншого боку, виникає запитання: чи забезпечує підручник географії розвиток здібностей та якостей учнів, орієнтованих на майбутнє? Яким способом це можна впровадити в сучасному підручнику?

Останнім часом деякі дослідники почали задумуватися над питаннями інформаційної підтримки підручника з географії. Нині вже створено репозитарій навчального контенту [18], який поступово наповнюється інформацією, що може бути використана під час навчання географії. Автори деяких підручників розміщують списки додаткової друкованої літератури та посилання

на електронні джерела інформації. Це значно розширює межі та можливості суб'єктів навчального процесу на уроках географії. З іншого боку, матеріал здебільшого вже є опрацьованим, що деякою мірою нав'язує думку автора, а не спонукає до самостійного опрацювання та розвитку прогресивних здібностей, орієнтованих на майбутнє.

Незважаючи на постійне оновлення методів обробки та передачі інформації, а також на удосконалення методик навчання, учень в школі все ж отримує велику кількість інформації, і підручник з географії займає в цьому напрямку не останнє місце. Постійно збільшується і кількість наукових географічних знань. Під час роботи з підручником географії більшість загальних понять підкріплюються фактичною інформацією, яку учні повинні запам'ятовувати, і яка сама має постійно оновлюватися. О. Винославська зауважує, що швидкість, із якою забувається деякий матеріал, тим більша, чим він більший за обсягом, менш структурований і беззмістовний, чим менше зв'язків існує між ним і відомим раніше. У перші 12 годин після запам'ятовування забувається близько 60 % матеріалу, потім процес забування відбувається значно нижчими темпами і через 6 днів запам'ятовується приблизно 20 % початкового матеріалу [3]. З початку XXI століття об'єм наукових знань збільшився більш ніж у 250 тис. разів, переважна частина опублікованої літератури та досліджень невідома широкому загалу [4, 7], що призводить до поступового розширення обсягу змісту підручників з географії. Таким чином, можна зробити висновок, що значна частина інформації не засвоюється, а більшість засвоєної інформації швидко забувається та морально старіє. Тому підручник з географії повинен допомогти учневі сформувати наступні здібності та якості: нестандартність, творчість, когнітивність, адаптивність та інші.

За дослідженнями вчених, наслідками інформаційного перенавантаження в учнів може бути негативні психіко-фізіологічні зміни в організмі, такі як порушення сну, швидка стомлюваність та виснаженість, підвищення чутливості до захворювань, знижується результативність праці та концентрація уваги тощо [1; 3; 12]. М. Курик вважає, що під час написання контрольних та екзаменаційних робіт школяр зазнає таких нервово-психічних перевантажень, які можна порівняти зі стресовими відчуттями космонавтів при зльоті космічного корабля [12].

На нашу думку, сучасна освіта, у тому числі і географічна, потребує якнайшвидшої переорієнтації на особистісно зорієнтовану мету, яка наразі визначає і методи, і форми, і засоби навчально-виховної діяльності. У сучасній школі підручник залишається важливим і часто головним засобом навчання географії, а робота з ним – важливим, найбільш доступним, а іноді й основним методом роботи на уроках з географії.

Методика відбору географічної інформації має базуватися на структурі певного фільтру (рис. 1), що оснований на певному методичному ядрі, яке на основі методичних рекомендацій повинно керувати процесом формування структурованої інформаційної бази географічної інформації для використан-

ня в навчальному процесі. Така база географічної інформації має бути тісно поєднана з відповідним підручником таким чином, щоб будь-яка проблема, питання, пункт у підручнику мали продовження у цій геоінформаційній базі, яка має не просто нагромаджувати матеріал, опрацьований методичним ядром, а містити переважно статистичну інформацію, результати досліджень, погляди експертів у різних галузях, джерела інформації, фото-, відеоматеріали тощо. Така схема фільтрації та структурування географічної інформації дасть змогу підвищити продуктивність здобуття учнями знань, полегшивши цей процес, і скерує учнів на самостійне збагачення своїх знань, забезпечить можливість мислити: аналізувати, робити власні висновки, що будуть відрізнятися нестандартністю та творчістю відповідно своїх можливостей і потреб.

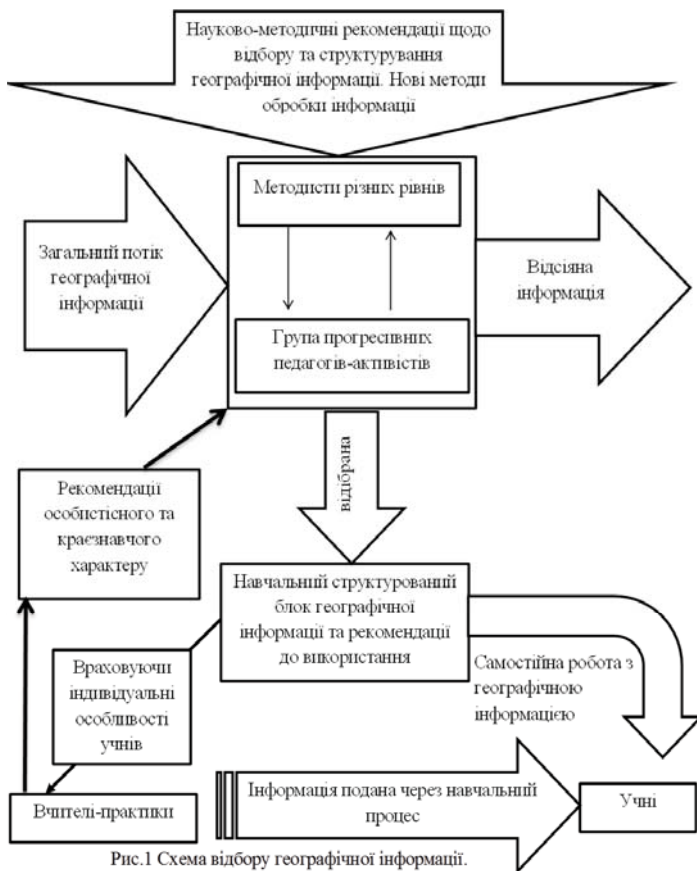

Рис.1 Схема відбору географічної інформації.

На рис. 1 проілюстровано, що під час відбору географічної інформації

вчитель повинен орієнтуватися на особистісні потреби та запити учнів. До того ж інформаційний блок повинен повністю бути відкритим для учнів із відповідними розгорнутими рекомендаціями.

Для ефективної роботи апарату з відбору та структурування географічної інформації потрібно, щоб методистам і вчителям-практикам активно допомагали наукові установи різних рівнів та напрямів роботи, шляхом не лише надання рекомендацій, а й проведення майстер-класів, семінарів та інших практичних заходів щодо проведення відповідних робіт. Також важливими напрямками у роботі цього апарату повинні бути постійне оновлення географічної інформації та її сортування на учнівський і вчительський блоки. Учні до відповідного блоку повинні мати поетапний доступ, тобто рівень доступу (кількість доступної інформації) повинен розкриватися після підтвердження потрібного базового рівня знань для кожного етапу.

О. Надтока стосовно зв'язку особистісних потреб та освітніх запитів зазначає, що саме на основі освітніх потреб формуються мотиви навчальної діяльності, а вже на їхній основі виробляються інтереси та освітні запити. Таким чином формується мета діяльності учнів. Завданням методики є врахування зазначених вище чинників з метою вдосконалення навчального процесу на заняттях географії [15], на що потрібно звертати увагу у процесі побудови підручника із географії та організації взаємозв'язку із інформаційним блоком.

Наступною методичною особливістю створення ефективного підручника із географії є застосування краєзнавчого принципу. Як зазначає Є. Й. Шипович, що місце краєзнавства та його роль у навчанні географії в різних класах середньої школи неоднакові. Найбільше значення воно має під час вивчення початкового курсу фізичної географії. Вивчення своєї місцевості починається із осінньої екскурсії на природу. Потім майже всі уроки за темами «План місцевості», «Літосфера і рельєф», «Гідросфера», «Атмосфера» і «Географічна оболонка» будуються на місцевому краєзнавчому матеріалі. Закінчується вивчення курсу також екскурсією на природу [22]. Зважаючи на значну прив'язку географічних знань до ареалу проживання, вчитель повинен достатньо наповнити геоінформаційний блок (рис. 1) краєзнавчим матеріалом, роблячи знання більш легкими та доступними для сприйняття учнів.

Висновки. Отже, підручник з географії – це навчальна книга, що є одночасно і навчальним засобом, і методом навчання, передає адаптований досвід поколінь з відповідної галузі географії та формує в учнів здібності, конкурентні та потрібні в майбутньому. Такими здібностями можуть бути: нестандартність, творчість, когнітивність, адаптивність та інші, що можна сформувати шляхом створення геоінформаційної бази та різностороннього, широкого її використання в навчальному процесі на уроках географії.

Література

1. Безруких М. М. Учение, вредное для здоровья? / М. М. Безруких // *Семья и школа*. – 2001. – № 4.
2. Виговська О. Професіоналізм учителя як гарант збереження його здоров'я / О. Виговська // *Директор школи, ліцею, гімназії*. – 2005. – № 2.
3. Винославська О. В. Психологія : навч. посіб. / О. В. Винославська. – К. : ІН-КОС, 2005. – 212 с.
4. Вірковський А. П. Синергетичний підхід до освітніх технологій навчання й виховання / А. П. Вірковський, Т. С. Гужанова // *Вісн. Житомир. держ. пед. ун-ту*. – 2003. – № 12. – С. 186–189.
5. Вознюк Л. Роль менеджера освіти в оновленні сучасної школи / Л. Вознюк // *Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / [ред. кол. : Н. С. Побірченко (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. – Вип. 8. – Ч. 1. – С. 180–186.
6. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
7. Дорогунцов С. Освітня сфера в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / С. Дорогунцов, В. Куценко // *Вісник Національної академії наук України*. – 2002. – № 11. – С. 3–10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnanu_2002_11_1.pdf
8. І хто тут найрозумніший? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volfoto.inf.ua/pagesi/istomist/statti/2014rik/dm140101/t140101/robot/robot.htm>
9. Концепція географічної освіти в основній школі: проект / Інститут педагогіки НАПН України ; за заг. ред. О. М. Топузов, О. Ф. Надтока, Л. П. Вішнікіна, А. С. Доброскок та ін. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 30 с.
10. Король П. П. Вирішення проблеми інформатизації географічної освіти в школах на базі електронних картографічних посібників / П. П. Король, В. І. Остроух, Л. Г. Баранова // *Природа Західного Полісся та прилеглих територій : зб. наук. пр. / Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки ; відп. ред. В. Ф. Зузук. – Луцьк, 2011. – С. 74–78.*
11. Криловець М. Г. Використання методичного потенціалу підручника в процесі навчання географії / М. Г. Криловець // *Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць* / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2012. – Вип. 12. – С. 460–465.
12. Курик М. Організувати навчання, не шкодячи здоров'ю дитини / М. Курик // *Освіта України*. – 2005. – 4 жовтня.
13. Малафійк І. В. Дидактика : навч. посіб. / І. В. Малафійк. – К. : Кондор, 2006. – 398 с.
14. Навички майбутнього: які здібності будуть необхідні для роботи в 2020 році? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cikt.kubg.edu.ua/ навички-майбутнього-які-здібності-бу/>
15. Надтока О. Ф. Методичні засади структурування й реалізації курсу географія материків та океанів у загальноосвітній школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. Ф. Надтока. – К., 2010. – 256 с.
16. Назаренко Т. Г. Методичні особливості роботи вчителя географії з підручником для профільного рівня навчання / Т. Г. Назаренко // *Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць* / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2012. – Вип. 12. – С. 558–565.
17. Прямая речь: Профессор Хироси Исигуро о работах и городах будущего [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.the-village.ru/village/situation/situation/112875-hiroshi>

18. Репозитарій навчального контенту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.lokando.com/portal/main.php?todo=metadata_search&searcharea=portal

19. Стадник О. Г. Функції підручника як провідного компонента навчально-методичного забезпечення шкільного предмету (на прикладі географії) / О. Г. Стадник // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2014. – Ч. 2. – С. 356–362.

20. Химинець В. В. Іноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. – Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗПППО, 2007. – 364 с.

21. Фицула М. М. Педагогіка / М. М. Фицула. – Тернопіль, 1997. – 130 с.

22. Шипович Є. Й. Методика викладання географії : посібник для вчителів / Є. Й. Шипович. – К. : Вища школа, 1981. – 175 с.

References

1. Bezrukykh M. M. Uchenye, vrednoe dlya zdorov'ya? / M. M. Bezrukykh // Sem'ya u shkoly. – 2001. – № 4.

2. Vyhovs'ka O. Profesionalizm uchytelya yak harant zberezheniya yoho zdorov'ya / O. Vyhovs'ka // Dyrektor shkoly, litseyu, himnaziyi. – 2005. – № 2.

3. Vynoslavs'ka O. V. Psykholohiya. Navchal'nyy posibnyk / O. V. Vynoslavs'ka. – K. : INKOS. – 2005. – 212 s.

4. Virkovs'kyu A. P. Synerhetychnyy pidkhid do osvityvnikh tekhnolohiy navchannya u vykhovannya / A. P. Virkovs'kyu, T. S. Huzhanova // Visn. Zhytomyr. derzh. ped. un-tu. – 2003. – № 12. – S. 186–189.

5. Voznyuk L. Rol' menedzhera osvity v onovlenni suchasnoyi shkoly / L. Voznyuk // Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya : zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny / [red. kol. : N. S. Pobirchenko (hol. red.) ta in.]. – Uman' : FOP Zhovtyy O. O., 2013. – Vyp. 8. – Ch. 1. – S. 180–186.

6. Honcharenko S. U. Ukrainys'kyi pedahohichnyy slovnyk / S. U. Honcharenko. – K. : Lybid', 1997. – 376 s.

7. Dorohuntsov S. Osvitnya sfera v informatsynomu suspil'stvi / S. Dorohuntsov, V. Kutsenko // Visnyk Natsional'noyi akademiyi nauk Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – 2002. – № 11. – S. 3–10. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnanu_2002_11_1.pdf

8. I khto tut nayrozumnishyy? [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.volfoto.inf.ua/pagesi/istomist/statiti/2014rik/dm140101/t140101/robot/robot.htm>

9. Kontsepsiya heohrafichnoyi osvity v osnovnyy shkoli: proekt / Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy ; za zah. red. O. M. Topuzov, O. F. Nadtoka, L. P. Vishnikina, A. S. Dobroskok ta in. – K. : Pedahohichna dumka, 2014. – 30 s.

10. Korol' P. P. Vyryshennya problemy informatyzatsiyi heohrafichnoyi osvity u shkolakh na bazi elektronnykh kartohrafichnykh posibnykiv / P. P. Korol', V. I. Ostroukh, L. H. Baranova // Pryroda Zakhidnoho Polissya ta prylehlykh terytoriy : zb. nauk. pr. / Volyn. derzh. un-t im. Lesi Ukrainky ; vidp. red. V. F. Zuzuk. – Luts'k, 2011. – S. 74–78.

11. Krylovet's M. H. Vykorystannya metodychnoho potentsialu pidruchnyka v protsesi navchannya heohrafi / M. H. Krylovet's // Problemy suchasnoho pidruchnyka : zb. nauk. prats' / [red. kol. ; holov. red. – O. M. Topuzov]. – K. : Pedahohichna dumka, 2012. – Vyp. 12. – S. 460–465.

12. Kuryk M. Orhanizuvaty navchannya, ne shkodyachy zdorov'yu dytyny / M. Kuryk // Osvita Ukrainy. – 2005. – 4 zhovtnya.

13. Malafiyik I. V. Dydaktyka : navch. posib. / I. V. Malafiyik. – K. : Kondor, 2006. – 398 s.
14. Navychky maibutnoho: yaki zdibnosti budut neobkhidni dlia roboty v 2020 rotsi? [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://cikt.kubg.edu.ua/navychky-maibutnoho-yaki-zdibnosti-bu/>
15. Nadтока O. F. Metodychni zasady strukturuvannya y realizatsiyi kursu heohrafiya materykiv ta okeaniv u zahal'noosvitniy shkoli : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / O. F. Nadтока. – K., 2010. – 256 s.
16. Nazarenko T. H. Metodychni osoblyvosti roboty vchytelya heohrafiyi z pidruchnykom dlya profil'noho rivnya navchannya / T. H. Nazarenko // Problemy suchasnoho pidruchnyka : zb. nauk. prats' / [red. kol. ; holov. red. – O. M. Topuzov]. – K. : Pedahohichna dumka, 2012. – Vyp. 12. – S. 558–565.
17. Pryamaya rech': Professor Khyrosy Ysyhuro o robotakh y horodakh budushchoho [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.the-village.ru/village/situation/situation/112875-hiroshi>
18. Repozetariy navchal'noho kontentu [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://ua.lokando.com/portal/main.php?todo=metadata_search&searcharea=portal
19. Stadnyk O. H. Funktsiyi pidruchnyka yak providnoho komponenta navchal'no-metodychnoho zabezpechennya shkil'noho predmetu (na prykladi heohrafiyi) / O. H. Stadnyk // Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. – 2014. – Ch. 2. – S. 356–362.
20. Khyminets' V. V. Inovatsiyna osvithna diyal'nist' / V. V. Khyminets'. – Uzhhorod : Informatsiyno-vydavnychyu tsentr ZIPPO, 2007. – 364 s.
21. Fitsula M. M. Pedahohika / M. M. Fitsula. – Ternopil', 1997. – 130 s.
22. Shypovych Ye. Y. Metodyka vykladannya heohrafiyi : posibnyk dlya vchyteliv / Ye. Y. Shypovych. – K. : Vyshcha shkola, 1981. – 175 s.

Надтока В. А.

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ СОЗДАНИЯ УЧЕБНИКА ПО ГЕОГРАФИИ, ОРИЕНТИРОВАННОГО НА ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТНОЙ И ВОСТРЕБОВАННОЙ В БУДУЩЕМ ЛИЧНОСТИ

В статье освещены особенности учебника географии, который будет ориентирован на формирование способностей, конкурентных и востребованных в будущем. Также, описаны особенности схемы отбора и структурирования географической информации, которая может быть использована в учебном процессе.

Ключевые слова: учебник, географическая информация, нестандартность, творчество, когнитивность, адаптивность.

**SOME PECULIARITIES OF THE CREATION OF A GEOGRAPHY
TEXTBOOK AIMED AT UPBRINGING A COMPETITIVE AND A
HIGH-DEMAND PERSONALITY**

The article highlights the peculiarities of geography textbooks, which will be focused on the formation of competitive ability and demand in the future. Also, features described sampling and structuring geographic information that can be used in the classroom.

Modern education creates people – zasvoyuvachiv «ready knowledge» and learning process aimed at accumulating a certain amount of knowledge. Many people get used to this model, because education today brings mainly people-externalities that are not able to work or creative, either on their own, especially when knowledge need quick updates.

Thus, considering the above said – a textbook is an important element of the educational process in geography class, so you need to review and update not only the methods of working with him, but the approaches and principles of the model in general, will be aimed at developing students' abilities which will be relevant in the future.

So geography textbook – an educational book that is both educational means and methods, reports adapted generations of experience of the industry and geography in shaping students' competitive ability and need in the future. These capabilities include: non-standard, creativity, kohnityvnist, adaptability, etc., which can be formed by creating heohinformatsiynoyi base and versatile, its wide use in the classroom for geography lessons.

Keywords: *tutorial, geographical information, irregularity, creativity, kohnityvnist, adaptability.*